

INSTRUMENTAL

Instrumental je padež zajednice. U instrumentalu stoji ime oruđa ili sredstva kojim se vrši radnja ili ime pojma u čijoj se zajednici vrši radnja. Prvi je **instrumental oruđnik** (instrumental sredstva) i on se upotrebljava bez prijedloga.

Primjeri:

To je napisano olovkom.

Rukom je obrisao suze.

Lovio je blinkerom.

Pokrivali su se lišćem.

Drugi se naziva **socijativ** i on se uvijek upotrebljava **sa prijedlogom s/a**.

Primjeri:

Sve je dijelio sa mnom.

Jutros je razgovarao sa jednim poznanikom.

Jedan je stajao sa lukom u ruci.

INSTRUMENTAL BEZ PRIJEDLOGA

- ✓ **Kao sredstvo kojim se vrši radnja shvata se oruđe kojim se ono vrši.**

Primjeri:

Kosi kosom.

Rukom piše.

Kopa motikom.

- ✓ **Dio tijela se, takođe, shvata kao oruđe.**

Primjeri:

Lupi rukom o sto.

Klimnu glavom.

Pucnu prstima.

- ✓ **Kao sredstvo vršenja radnje shvata se i materija koja je neophodna u procesu ljudske djelatnosti.**

Primjeri:

Polio ga je hladnom vodom.

Natopili su zemlju svojom krvlju.

- ✓ **I objekti kojima neko upravlja, komanduje ili vlada shvataju se kao sredstvo.**

Primjeri:

Komandovao je pukom.

Znao je upravljati državom.

Kad je Ivan Crnojević Zetom zavladao.

- ✓ **Funkciju pravog objekta također vrši instrumental bez prijedloga.**

Primjeri:

Vjetar zatrese granama.

Ona sleže ramenima.

Također, instrumental bez prijedloga ima i sljedeća značenja:

- ✓ **način:**

Hodio je krupnim koracima.

Jednim krokom je preskočio jarak.

- ✓ **mjesto:**

Gradom su odjekivali glasovi.

Uspinjali smo se strmom putanjom.

✓ **vrijeme:**

Ranom zorom ide na posao.

Godinama je lovio zvijeri.

✓ **uzrok:**

Do poplave je došlo nepažnjom.

Sve ih je zabrinuo svojim pogledom.

✓ **cilj:**

Otišao je privatnim poslom u grad.

Državnim poslom je išao u Zagreb.

INSTRUMENTAL S PRIJEDLOGOM

Instrumental s prijedlogom s/a označava društvo s kojim se vrši radnja. Kao član zajednice ne shvata se samo saučesnik u radu.

Primjeri:

Ivan šeta sa Draganom.

Išli su sa društvom.

- **Član zajednice je i svaki predmet, stanje ili osobina koju neko posjeduje bilo kao stalnu ili u vremenu vršenja radnje:**

Primjeri:

Pojavi se kordon policije sa puškama u rukama.

Na vratima se pojavi žena s djetetom u rukama.

- **Instrumental s prijedlogom s/a ima prilošku službu.**

Primjer:

Odgovarao je sa strahom u očima.

- **Instrumental s prijedlogom s/a ima atributsku službu.**

Primjer:

Ovan sa zlatnim runom.

Pored načina (*S ponosom gleda na te poslove*), instrumental s prijedlogom *s/a* označava i **vrijeme** vršenja glagolske radnje.

Primjeri:

S Njegoševom vladavinom počele su i škole graditi.

S proljećnim noćima počinju i noćne šetnje.

Ovim instrumenalom se označava vremenska zajednica, pratilačkog pojma čije je ime u instrumentalu (*Njegoševa vladavina*) i radnje (*počele su se graditi*), odnosno glavnog pojma u rečenici (*škole*).

Pored prijedloga *s/a*, sa instrumentalom se slažu i prijedlozi: **među, nad, pod, pred, za**. Oni označavaju, prije svega, **mjesto** gdje se što vrši, dešava i sl.

Primjeri:

Pred kulom je kolo igralo.

Živio je među svojim brastvenicima.

Pod kućom izvire voda.

LOKATIV

Lokativ se u crnogorskom jeziku upotrebljava samo s prijedlozima. Prijedlog **pri** se slaže jedino sa lokativom, a prijedlog **prema** sa instrumentalom i sa dativom. Prijedlozi **na, u, o, po**, slažu se sa instrumenalom i akuzativom.

S lokativom prijedlozi označavaju:

✓ **mjesto:**

Sjedjeli su pri jednom zidu.

Otišli su do izletišta koje se nalazi prema gradu.

Na ognjištu bukti plamen.

O klinu visi puška.

Po gradu odjekuju pucnji.

✓ **vrijeme:**

Pri čitanju ne griješi.

Ići ćemo na izlet u aprilu.

Posjetiću te o Vaskrsu.

Po ručku sjede i razgovaraju.

✓ **način:**

Sve je to u šali rekao.

Išao je na jednoj nozi.

Lokativ s prijedlogom o najčešće vrši službu **nepravog objekta**. U toj službi se javlja uz glagole mišljenja, govorenja i osjećanja.

Primjeri:

Razgovarali su o nama.

Razmišljali su o svojim osjećanjima.